

Warszawa, 19-01-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

ZPM.543.13.2026.KM

Pan Marcin Kierwiński

**Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
i Administracji

ul. Stefana Batorego 5

02-591 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

w dniu 1 stycznia 2026 r. weszła w życie zmiana w art. 88a ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 223, ze zm.; dalej: „ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony”)¹, umożliwiającą umieszczenie w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców małoletniego bez opieki, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium RP. Rozwiązanie to stanowi odejście od dotychczas obowiązujących regulacji, które bezwzględnie wykluczały stosowanie detencji wobec małoletnich bez opieki posiadających status wnioskodawcy w postępowaniu w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na tryb wprowadzenia tej zmiany, który budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia prawidłowej legislacji. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw,

¹ Wprowadzona ustawą z dnia 21 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1794).

przedstawiony Sejmowi RP w dniu 6 sierpnia 2025 r. (druk sejmowy nr 1630/X kad.), nie przewidywał zmian w art. 88a ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony w zakresie dopuszczenia detencji małoletnich bez opieki. Zmiana art. 88a ust. 3 pkt 3 oraz dodanie art. 88a ust. 4 zostały zaproponowane dopiero w formie poprawek po przeprowadzeniu pierwszego czytania na posiedzeniu Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych w dniu 7 października 2025 r. Projekt ustawy został więc poddany konsultacjom publicznym i opiniowaniu przed wprowadzeniem do niego istotnej zmiany – bezpośrednio ingerującej w prawa dziecka oraz sytuację prawną jednej z najbardziej wrażliwych grup cudzoziemców². Taki tryb procedowania ustawy podważa przejrzystość procesu legislacyjnego i może być oceniany jako wątpliwy z punktu widzenia standardów prawidłowej legislacji.

Nowa regulacja zawarta w art. 88a ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony prowadzi do istotnego obniżenia standardu ochrony praw cudzoziemców oraz praw dziecka. Stosowanie detencji wobec małoletniego cudzoziemca bez opieki nie odpowiada szczególnym potrzebom rozwojowym, emocjonalnym oraz psychologicznym dziecka. Środki o charakterze izolacyjnym mogą prowadzić do pogłębienia negatywnych skutków związanych z doświadczeniem przymusowej migracji, przemocy lub prześladowań, które często stanowią przyczynę ubiegania się o ochronę międzynarodową. Dopuszczenie detencji małoletnich bez opieki, ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, stoi w sprzeczności z zasadą nadrzędności najlepszego interesu dziecka, wyrażoną w art. 72 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 3 Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, ze zm.) oraz art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz. U. UE. C. z 2016 r. Nr 202, str. 389).

Kwestia detencji małoletnich bez opieki w strzeżonych ośrodkach prowadzonych przez Straż Graniczną była przedmiotem wspólnego wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzeczniczki Praw Dziecka do Prezesa Rady Ministrów³. Przedstawione w nim argumenty przeciwko możliwości stosowania detencji wobec małoletnich cudzoziemców niezależnie od ich wieku pozostają aktualne. W szczególności

² Rzecznik Praw Obywatelskich w dniu 17 grudnia 2024 r. przedstawił opinię do projektu ustawy na etapie rządowego procesu legislacyjnego:
<https://legislacja.gov.pl/docs//2/12392202/13098400/13098403/dokument703593.pdf> (dostęp: 15 stycznia 2026 r.).

³ Pełna treść wystąpienia z dnia 28 października 2024 r. jest dostępna pod adresem:
<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-rpd-cudzoziemcy-dzieci-bez-opieki-premier-mswia-odpowiedz> (dostęp: 15 stycznia 2026 r.).

chciałbym ponownie zwrócić uwagę na stanowiska organów międzynarodowych, takich jak Komitet Praw Dziecka ONZ, który wskazał, że detencja dzieci z powodu ich statusu pobytowego lub statusu pobytowego ich rodziców stanowi naruszenie praw dziecka i zawsze przeczy zasadzie uwzględniania jego najlepszego interesu⁴. Ponadto Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. praw migrantów podkreślił, że: „Detencja dzieci, stosowana nawet przez krótki czas, może powodować poważne, negatywne skutki psychologiczne. [...] detencja imigracyjna nigdy nie jest zgodna z najlepszym interesem dziecka”⁵. W raporcie Specjalnego Sprawozdawcy ONZ ds. tortur, innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania zauważono, że detencja małoletnich dla potrzeb postępowania w sprawie udzielenia im ochrony międzynarodowej lub w przedmiocie zobowiązania ich do powrotu „zawsze wykracza poza niezbędną konieczność, jest rażąco nieproporcjonalna i może stanowić okrutne, niehumanitarnie lub poniżające traktowanie dzieci migrantów”⁶.

W tym miejscu należy podkreślić, że wnioskodawca ubiegający się o udzielenie ochrony międzynarodowej powinien korzystać ze wzmocnionego standardu ochrony, co w szczególności dotyczy małoletnich bez opieki, należących do grupy osób szczególnie wrażliwych. Dopuszczenie możliwości umieszczenia w strzeżonym ośrodku małoletniego bez opieki, który ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej, prowadzi do istotnego obniżenia dotychczasowego standardu ochrony praw małoletnich cudzoziemców.

W uzasadnieniu do poprawki polegającej na zmianie art. 88a ust. 3 pkt 3 oraz dodaniu art. 88a ust. 4 do ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony wskazano⁷, że zmiany są podyktowane potrzebą doprecyzowania zasad postępowania z małoletnimi cudzoziemcami bez opieki przebywającymi w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, którzy m.in. złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Należy zauważyć, że deklarowany cel „doprecyzowania zasad postępowania” w rzeczywistości prowadzi do istotnej zmiany charakteru regulacji przez rozszerzenie dopuszczalności

⁴ Report of the 2012 day of general discussion. The rights of all children in the context of international migration, Committee on the rights of the child, teza 78.

⁵ Report of the Special Rapporteur on the human rights of Migrants – François Crépeau (A/HRC/29/36 from 8 May 2015), teza 44.

⁶ Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment – Juan Mendez (A/HRC/28/68 from 5 March 2015), teza 80.

⁷ Zob.

[https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/1630_20251007_poprkom/\\$file/1630_20251007_poprkom.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/1630_20251007_poprkom/$file/1630_20251007_poprkom.pdf) (dostęp: 15 stycznia 2026 r.).

stosowania detencji na małoletnich bez opieki ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, co pogarsza sytuację prawną tej szczególnie wrażliwej grupy.

W uzasadnieniu stwierdzono ponadto, że dotychczasowe przepisy w zakresie detencji małoletnich bez opieki w nieuzasadniony sposób różnicowały ich sytuację prawną, bowiem przepisy ustawy o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079, ze zm.) dopuszczały umieszczanie w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców małoletnich bez opieki powyżej 15. roku życia, natomiast ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony wprowadzała bezwzględny zakaz detencji małoletnich bez opieki, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium RP. Na różnicowanie sytuacji prawnej dzieci przebywających w Polsce bez opieki w zależności od rodzaju postępowania administracyjnego, które toczy się w ich sprawie (postępowanie o udzielenie ochrony międzynarodowej czy też postępowanie w sprawie o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu), zwróciłem uwagę w ww. wystąpieniu wraz z Rzeczniką Praw Dziecka. W zgodnej opinii podkreśliliśmy, że ustawodawca powinien co najmniej wyłączyć prawnie możliwość stosowania detencji imigracyjnej wobec małoletnich cudzoziemców bez opieki, wobec których prowadzone jest postępowanie w sprawie zobowiązania ich do powrotu, niezależnie od ich wieku.

Podniesiony w uzasadnieniu do wprowadzonej poprawki argument dotyczący konieczności zrównania sytuacji małoletnich bez opieki opiera się jednak na założeniu, że wyższy standard przewidziany dla małoletnich bez opieki ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej był nieuzasadniony i należało go „zrównoważyć” przez umożliwienie stosowania detencji także wobec tej grupy. W mojej ocenie brak możliwości umieszczenia w strzeżonym ośrodku małoletnich bez opieki, którzy złożyli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, stanowił realizację zasady szczególnej ochrony przysługującej dzieciom, która powinna zostać rozszerzona także na pozostałych małoletnich bez opieki. Jako Rzecznik Praw Obywatelskich niezmiennie stoję na stanowisku, że poziom ochrony małoletnich bez opieki powinien być podniesiony i ujednolicony niezależnie od rodzaju prowadzonego wobec nich postępowania administracyjnego oraz ich wieku.

W uzasadnieniu do poprawki polegającej na zmianie art. 88a ust. 3 pkt 3 oraz dodaniu art. 88a ust. 4 do ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony stwierdzono także, że małoletni bez opieki instrumentalnie wykorzystywali procedurę ochrony międzynarodowej, składając wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej wyłącznie w celu zwolnienia ze strzeżonego ośrodka dla cudzoziemców, a następnie samowolnie opuszczali placówki opiekuńczo-wychowawcze. Takie ujęcie problemu przenosi

odpowiedzialność za nieskuteczność systemu opieki na dzieci i wprowadza możliwość zastosowania prewencyjnej detencji małoletnich bez opieki, opartej na domniemanym ryzyku ich przyszłego zachowania. Reakcją ustawodawcy na przypadki samowolnego opuszczania placówek opiekuńczo-wychowawczych przez małoletnich bez opieki powinno być wzmocnienie systemu wsparcia, a nie ograniczanie dotychczas przysługujących im gwarancji.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska odnośnie do przedstawionej kwestii oraz o podjęcie działań zmierzających do skutecznego zapewnienia praw małoletnich cudzoziemców przebywających na terytorium RP bez opieki, w tym rozważenie zainicjowania zmian legislacyjnych mających na celu zapewnienia standardów zgodnych z międzynarodowymi normami ochrony dzieci i zasadą najlepszego interesu dziecka.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Maciej Berek – Minister do spraw Nadzoru nad Wdrażaniem Polityki Rządu

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, al. Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa

Pan gen. dyw. SG Robert Bagan – Komendant Główny Straży Granicznej

Komenda Główna Straży Granicznej, al. Niepodległości 100, 02-585 Warszawa

Pani Monika Horna-Cieślak – Rzeczniczka Praw Dziecka

Biuro Rzecznika Praw Dziecka, ul. Chocimska 6, 00-791 Warszawa